

Dördüncü Sanayi Devrimi İşletmelerimiz İçin Ne İfade Ediyor?

Geçen hafta Davos'ta yapılan Dünya Ekonomik Forumunda yapılan tartışma ve sunumlardan bazılarını canlı yayınlar sayesinde izleme fırsatı buldum. Bu senenin ana teması, Dünya Ekonomik Forumunun kurucusu Alman Ekonomist Profesör Klaus Schwab tarafından Dördüncü Endüstriyel Devrim olarak açıklandı. Profesör Schwab'a göre Dördüncü Sanayi Devrimi önümüzdeki yıllarda iş yapış ve yaşama şekillerimizi temelden değiştirecek. Dördüncü sanayi devriminin yol açacağı yeni gelişmeler ve özellikle Türk işletmelerine etkisine değinmeden önce ilk üç sanayi devrimini okuyucularıma hatırlatmak isterim. Buhar makinasının icadıyla birlikte mekanize üretime geçişi sağlayan birinci endüstriyel devrim dönemi başladı. Daha sonra 19.yüzyılın ikinci yarısında elektriğin icadıyla birlikte Ford T modeli öncülüğünde seri üretim ve geleneksel sanayi dönemi başladı. Batıda ağır sanayi bu dönemde gelişti. Seri üretim 3.sanayi devriminin alt yapısını ve gerekçesini hazırladı. Karmaşıklaşan mekanik sistemlerin kontrolü ve artan bilgi hesaplama ihtiyacı 1970'lerden itibaren bilgisayarların, elektriğin ve sonunda internetin gelişimiyle 3. Sanayi devrine girildi. Bugün itibariyle bu teknolojileri geliştiren ülkelerde öyle bir aşamaya gelindi ki, insanla makinaları ayıran çizgiyi yavaş yavaş kaldırmayı konuşuyorlar. Şimdilik önlerindeki en önemli engel istihdam politikaları. İşte bu yeni süreç Dördüncü Endüstri Devrimi olarak adlandırılıyor. Bu sürecin etkisi sektörlerin dijitalleşmeden etkilenmelerine göre değişecek. Hepinizin bildiği gibi bu süreçten öncelikle etkilenen müzik sektörü oldu. Dağıtım ve üretimin marjinal maliyetinin neredeyse sıfıra yaklaşmasıyla bu sektördeki en büyük oyuncular bile krize girdi. (örneğin Virgin Atlantic) Önümüzdeki 20, 30 yıllık süreçte birbirleriyle konuşan makinalardan, müşteriyle, hatta tüketiciyle bilgi paylaşan üretim bantlarından ve cisimlerin internetinden bahsediliyor. Öyle ki, 2020'lere geldiğinde gelişmiş ülkelerde uçaktan, dokuma iğnesine 30 milyar cihazın internet üzerinden kablosuz olarak iletişim halinde olacağı konuşuluyor. Bu bir bilimkurgu değil gerçek. Örneğin; bir fabrika üretim müdürü elektrik kesintisi sonucunda duran üretimi elindeki akılla cihazla uzaktan yeniden başlatabilecek. Müşterilerinden gelen ürün örneğini akıllı cihazı ile fabrikadaki 3D yazıcıya gönderebilecek. Bugün kalıplarda üretilen birçok otomobil yan sanayi parçası 3D yazıcılarda üretilecek.

Bu durumdan ağırlıklı olarak ikinci sanayi devrimini yaşayan Türkiye'deki işletmeler nasıl etkilenecek? Nasıl uyum sağlanacak? Bu teknolojiler özellikle ihracata yönelik çalışan KOBİ'lerin iş yapış şeklini ve iş modellerini nasıl etkileyecek? Bunlar meslek örgütleri tarafından ele alınması gereken sorular. Ben sadece şu gözlemimi paylaşmak istiyorum; bugün şirketlerde eskiden daktilo ile yaptığımız ve işletim maliyeti çok düşük olan idari işleri, kâğıdını bile yurt dışından ithal ettiğimiz sadece ismi yerli olan bilgisayarlar ile yapıyoruz. Yazıcı mürekkeplerine bir yılda verdiğimiz parayla bu cihazların yenisi alınıyor. Şirketlerimizde muhasebe, üretim planlaması gibi alanlarda genellikle dışarıya bağlı olduğumuz teknolojileri kullanıyoruz. Şimdilik üretim tezgâhlarımızı kendi inisiyatifimizle açıp kapatabiliyoruz. Çok yakında kendileri için üretim yaptığımız uluslararası markalar yerli tedarikçilerinden makinalarını kendi akıllı satın alma sistemleri ile entegre etmelerini talep ettiklerinde ne yapacağız? İşletmelerimiz üzerindeki alıştığımız kontrolü Dünyaya egemen olan markalarla paylaşmaya hazır mıyız? Bu büyük bir değişim demektir. Mevcut yönetim kültürü, mavi yakalı profili, iş yapış alışkanlıkları, teknolojik alt yapı vs. ile bu nasıl yapılacaktır? Kapanış sorum şu: biz Dördüncü Sanayi Devriminin temel girdisi olan sensörleri ve akıllı cihazları kendimiz üretmeden, İkinci hatta Birinci Sanayi Devrimine ait ürünler üreterek ve ihraç ederek, ülkeler arasında rekabet sıralamasında nasıl yukarıya çıkacağız? Bu şekilde en gelişmiş 10 ülke arasına girebilir miyiz?